

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István elkészhez Rákoskereszturra Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskereszturi lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS ALEXY LAJOS
 eperjesi főgym. igazgató. czeplédi nyug. ig. tanító.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre 12 K
 Félévre 6 K
 Negyedévre 3 K
 Egyes szám ára 40 f.
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Allandó hirdetések meg egyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK. Br. Prónay és az evang. lelkészek. — y k. — Indítvány. Duszik Lajos. — A Dunáninnen egyházkerület közgyűlése. N. — Belmissziói közlemények. Raffay Sándor. — Belélet. — Pályázatok és hirdetések.

Br. Prónay és az evang. lelkészek.

Beavatott helyről közlik velünk a következőket:

A „Pesti Napló“ f. hó 9-iki számában „Lemondatják báró Prónay Dezsőt. Az elkésredett evangélikus lelkészek“ közös cím alatt megjelent közlemény átlátszó tendenciájával, a mely mögött politikai irányeszmék szolgálata rejlik, foglalkozni nem kívánunk, de a tudósító által leadott két tény beállítását kötelességünk helyreigazítani. Az egyik az, hogy az evangélikus lelkészi kar rendelkezik a közviszonyok megítélésére alkalmas annyi átfogó képességgel, hogy tudja azt, hogy a korpótlék-törvény jelen alakjában való létesüléséért báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő felelőssé nem tehető s így nagyfokú tévedés, vagy könnyelműen odadobott állítás azt mondani, hogy az evangélikus lelkészi kar kebelében Prónay ellen irányuló akció van kialakulóban, vagy, hogy az evangélikus lelkészek országos egyesülete Prónay báróhoz rendkívül éleshangu memorandumot intézett volna. Ez a memorandum határozott, erélyes hangú megnyilatkozása volt az evang. lelkészegyesületnek, de egyuttal tisztelettudó, bizalomteljes, — távolról sem személyeskedő vagy éleshangu. — A közlemény másik határozott tévedése, sőt ráfogása az, hogy állítólag Prónayval való ellentétek miatt Zichy János miniszter a négy evangélikus püspököt nem akarta volna elismerni az egyház hivatalos képviselőiül és az előtte való tisztelgés alkalmával udvarias meghajlás után ott hagyta

volna a négy püspököt. No hát — e sorok írója közvetlen tapasztalat alapján tudja, hogy ez az állítás homlokegyenest ellenkezik a valóval; a miniszter (az adócsökkentési segélynek a reformátusokéval való arányos emelése tárgyában) igenis a legnagyobb udvariassággal fogadta a négy püspököt, meghallgatta az előterjesztést, megmondta a tárgyi okot, a melynélfogva a kérdéses összeg eddig a költségvetésbe fel nem vétetett, és biztosította a négy püspököt, hogy e legitim óhaj a legközelebbi költségvetésben teljesítetni fog. Ez az igazság.

Báró Prónay Dezső politikai álláspontjának következményeivel, az egyházi életre való kihatásával foglalkozni nem kívánunk. A kormánnyal szemben való hajthatatlan merevségét szokták panaszosan emlegetni. Nézetünk szerint az egyetemes felügyelő politikai álláspontjától teljesen független az evang. egyház törvényen alapuló anyagi jogigénye. Nem jó fényt vetne a kormányra, ha bárkinek is politikai meggyőződése és viselkedése miatt egy egész egyházegyetem törvényes igényeinek kötelességszerű teljesítését elhanyagolná.

Ez az elbánás igenis kritika tárgya lehetne, de akkor a kritika éle nem Prónay báró, hanem a kormány ellen irányulna. Nincs jogunk és okunk feltételezni, hogy a kormányt elhatározásában ilyen személyes antagonizmusból táplálkozó motívumok vezetnék s azért legjobb lesz már egyszer ezt a kérdést a discussió tárgyaiból kikapcsolni. Hogy pedig Prónay báró az államsegélyes rendszernek nem hive, — valljuk meg tiszta

protestáns ethikai elvi alapon — ebben tökéletes igazsága van. Ő félti őseinktől nagy áldozatok, sok vér és sok szenvedés árán kivivott autonómiánkat az állami beavatkozás romboló erejétől; — és felülemelkedve bármilyen politikai pártállások keretein, a tiszta protestáns gondolkodás légkörében el kell ismernünk, hogy az ő álláspontja mellé a helytálló evangéliumi ethikai érvek egész arzenálja sorakozik Igenis az volna az egyedül helyes, az evangéliumi ethikai, történeti gyakorlatiszempontokat egyesítő álláspont, — a mire e sorok írója is utalt épen Prónay báró visszavonulási szándékával kapcsolatosan — ha az egész evang. egyházegyetem és az egész református egyházegyetem nem az elaprózott évi segélyek, de a két protestáns egyház fundációs törvénnyel biztosítandó — s legalább 40—50 év eürelátható egyházi és iskolai szükségleteit kielégítő *szabad rendelkezésre* adott állami hozzájárulás követelésében egyesülne. Ez a megoldás megfér mindenkinek politikai és egyházi meggyőződésével és ennek sikere esetén nem kellene félnünk attól, hogy elveszítsük az egyházegyetem éléről azt a kipróbált vezért, a kinek ugyan lehetnek — ugy, mint vannak mindenkinek — egyéni gyarlóságai, de hogy vezéri kvalitások tekintetében mennyire kiemelkedik sorainkból, szemellátható onnan, hogy a Pesti Napló által idézett „tekintélyes ev. vezérférfi” sem tagadja meg, hogy Prónay távozása esetén az egyház egyhamar nem találna hozzá méltó utódot. . . . Kézenfekvő tehát a következtetés: ha nem találunk méltó utódot, mért akarunk erőneke erejével keresni? Miért a válságot felidézni ilyen cikkek napvilágra bocsátásával? . . . Becsüljük meg inkább a mi országos tekintélyü jeleseinket. . . . Ugy se nagyon sokan vannak.

— y k

Indítvány.

Kilobbant lángokat akarnék újra lobogásra szítani, rég letűnt daliás idők levegőjét szeretném visszavarázsolni, új pünköstről bizó, váró profeciát mondani.

Valahogy kezdünk eljutni a mi életfeltételünk jégkorszakába. Valahogy azoknak a mág-

lyalángoknak ellobbanásával, melyekben a mi hőseink lánglelke áldoztatott meg s emelkedett fel az Örök Zsámolyhoz, valahogy ezekkel lobbant el a mi csodatevő legendás lelkesedésünk is.

Más idők járnak. A kitartó egyházból kezd biztató egyház lenni. Mindent kívülről várunk, mintha a belső tápláló vérereknek a soványságát a külső segélyek ideig-óráig ható, de kétségtelenül és megcáfolhatatlanul mindig reakcióval járó injekcióival (vagy infekció?) akarnók pótolni.

Jól van. Az élet ma más, mint volt ezelőtt kétszáz évvel. Az intézményeknek is, a katonáknak is, a gondolatoknak is, sőt a lelkünknek is fel kell öltözniök azt az evangéliombeli lakodalmas ruhát, melyben a kor násztermébe lépnek. De Kronosz megeszi a saját fiait. Azok az intézmények, melyek nagyon hozzánöttek a korhoz utána is sorvadtak; az önállóságukat megtartók új idők levegőjében is módosulva bár, új lakodalmi ruhában, de ős lényegükben szerencsésen megállottak.

Hová jutottunk? . . . Mi csak azt a vékonyka erecskét látjuk, melyen át egyházunk az államkasszából szivogatja az életerőt, de azokat az ős szent tüzhelyeket, melyeket ez az év eloltoogat és főleg a mi drága, hősök vérével, felelősségünkre bizott nagy jogainknak a siralmas megfogyatkozását nem akarjuk észre venni. Ez az egyoldalú megbillenése egyházunk önfentartási funkciójának ellensúlyozandó. Ám küzdjenek órállóink jogainkért ott az arc élen, a nagy politikai sakkhuzásoknál ám figyelő, okos szemmel tologassák előre a mi követeléseink futárait, de nekünk az örökségek felavatott és felelős sáfárainak, a tüzhelyek őreinek teljesíteniük kell a magunk munkáját, mert a veszteségeket csak így lehet kipótolni. Amit a jogok terén veszünk, azt ügyes taktikával, okossággal és erélylyel — hisz Magyarországon vagyunk — vissza lehet szerezni. Tegye meg minden politikai pártállásu egyházvezér az egyházával szemben tartó kötelességét, így legalább a nagy, összehozhatatlan irányokat járók ebben a szent kiengetelő munkában találkoznának s a nagy bűnök vezeklése ebben megindulhat. De a buzgóság, az áldozatkészség szent tüzét nem szabad kialudni bagynunk.

A legnagyobb hisztórikusok sem fogják megfejteni azt a rejtélyt, amelyet egyházunk fejlődése ad fel: hogyan lehet, hogy mikor hontalanok voltunk e hazában, mikor nem vaskos bankókötegeket, de csontig vágó korbácsütéseket kaptunk az államtól, iskolákat emeltünk a virágzásnak soha el nem érhető fokára, építettünk templomokat, melyeknek értékét ma a Múemlékek Országos Bizottsága állapítja meg, embereket neveltünk, kiknek emléke ma e törpe korban szédületes magasságba nézni kényszerít. És ma? . . . Ma, az államsegély, az adócsökkentés, az iskolák államosítása, tehát az egyházi tehercsökkentés puha korában az egyházi élet hidegedik, a buzgóság hűl, az erszények és a szívek bezáródnak. . . . Ezt a rejtélyt, ezt a fogas kérdést — szomorú dicsőség — mi adtuk fel a hisztórikus pszichiátereknek. Nekünk ezzel a talánnyal nem lehet fölös lelki erőnköt ferasztgatni. Egy a kötelességünk: számolni vele és tenni. Félre verni a harangokat, mert — elaludt a tűz!

Ez a teendő.

Akaratlanul is adalékul szolgálunk e rejtély megfejtésével, ha rámutatunk, hogy az egyházi tehercsökkenés — nil admirari — egyenes arányban van a buzgóságcsökkenéssel. Egyik a másikat szüli. Tévedés, hogy a terhek kevesbedésével nőni fog a buzgóság. Majd meglátjuk.

Adjunk táplálékot a kialudó tűznek: tűzünk célokot az áldozatkész séges egyházszeretet elé. A külső segítségvárás helyett önmagából fejlessze ki egyházunk a létfeltételeknek megfelelő önfentartó akciót.

Minden egyház belső életében van — nem is kell soká keresni — szerével anyag, amelyik munkára vár s közel áll a szívekhez.

De a közegháznak, az egyetemnek is van ilyen erőt felköltő, hívogató munkatere. Arról ma még nem is akarok beszélni — mert messze a ködös jövendőé, — hogy egyházunk — az evangélium egyháza — álljon élére a karitatív társadalmi munkának s ezzel szerezze meg a szalvusz konduktuszt ebben az atheista világban, de arról lehet beszélni, hogy vannak nekünk alakuló, épülő egyházaink, melyek ebben a sivár, meddő korban ráutalvák a támogató szeretet egyetemes és együttes istápolására.

Itt is, ott is visszatérni látszik a régi daliás idők lelke, s egy-két megihletett ember töri a szikkadt, cserepesedett talajt és épülnek az új egyházak. A kulturális élet egy-egy forgalmasabb, kitettebb helyén feivonódik egyházunk tisztos lobogója is.

Vajjon ebben a sivár, sőt egyházellenes korban nem fokozott együttérzéssel, nem a legteljesebb megértéssel s a támogató testvéri szeretetnek nem a legnagyobb melegséggel kellene-é összefognia egyházainknak a kórakás munkájában? . . .

Mit tanakodunk még, hogy mit, micsoda emléket emeljünk a reformáció négyszázados jubileumán? Hála a jobb meggyőződés felülke-rekedésének, a Luther-szoborterv már nem kísért, amely e len legfelségesebb tiltakozás maga a Luther egyénisége. (?? Szerk.)

Ezeket az épülő oltárokat segítsük emelni a reformáció egyetlen méltó jubiláris emlékeiül. Nem akarom e tárgy minden kapacitáló szépségét, fenségét most megszólaltatni; ám ha ez a terv melegitené az egyházukért imádkozó, s dolgozó szíveket, majd megszóllaltat ez a terv régi, talán elnémult hűrokat.

A templom mindenkié. Itt némuljon el minden szükkeblü lokalizmus. Ki tudja: gyermekeink hol fogják keresni a templomot, ahol apáik emlékével találkozának az Isten imáadásában.

Templomot, templomokat a Luther emlékének! . . .

Ez az indítványom.

Oh vajha megmozdulnának a szívek s a tetszhalott, a sokszor meggyászolt, visszasírt ősi buzgóságról ez összehordandó kövek kialtanák: „a leányzó nem halt meg, csak aluszik“.

Duszik Lajos
szatmári ev. lelkész.

A Dunáninnyi egyházkerület közgyűlése.

Pozsony városban gyűltek össze augusztus 12-én a dunáninnyi egyházkerület kiküldöttai, hogy ez évi rendes közgyűlésüket megtartsák. Az érdeklődés nem volt valami nagy, különösen a világi képviselők kisebb számban jelentek meg, mint más években. A számvevőszék és a különféle bizottságok már aug. 11-én egész nap munkában voltak, hogy a kerület ügyeit kellő módon előkészítsék. Ez a munka folyt 12-én is, a midőn

a gyámintézeti közgyűlés után már reggel 9 órakor a jogügyi bizottság ülésezett, délután pedig a püspök: *D. Baltik Frigye*, az előadókkal és jegyzőkkel tárgyalt s végül az egyházmegyei elnökségek tartották meg értekezletüket a kerületi elnökséggel.

Délután 5 órakor a közgyűlés tagjai a templomba vonultak, hogy a gyámintézeti istentiszteleten vegyenek részt. *Okályi Adolf*, pozsonyi lelkész oltári szolgálata és a vegyeskarnak szép ének után *Rätz Vilmos* pozsonyi lelkész prédikált lelkesen, szívből s meghatóan. Bár beszéde, melynek alapigéje Máté 4. r. 18—22 verse volt (Simon, András, Jakab és János meghívása), nem volt egészen alkalomszerű, hanem inkább általánosnak mondható, mert tétele: Kövessük Jézust, mert ő az út, mely az Isten országába vezet, menjünk utána a 4 apostoi példája nyomán, hogy ember halászká tegyen minket is; inkább általánosnak mint speciel gyámintézetinek mondható. Erős pozitív iránya s meggyőző előadása azonban sokak lelkében elérte célját a hallgatók közül.

Az istentisztelet után 6 órakor a theol. akadémia nagytermében előértekezletre gyűltek össze a képviselők *Beniczky Árpád* kerületi felügyelő azonban hiába változta az előértekezlet célját, hogy az a nagyobb vitákat és ellentéteket provokáló tárgyak megbeszélése s az ellentétek elsimitása, sem az elnökségnek, sem a közgyűlés tagjainak egyetlen egy tárgyk sem volt, a mely előleges megbeszélést igényelt volna s így csupán *Farkas Gejza* alesperes adta be a jubileumi alkotásra vonatkozó s mult számunkban: „Mit cselekedjünk“ című cikkben már ismertetett indítványát, melyet szó nélkül az illető ponthoz csatoltak. S az előértekezlet 10 perces együttlét után feloszlott. Kint esett az eső, mintha az ég is siratta volna azt a drága időt, a melyet tanácskozás nélkül a vacsoráig esőben sétálva eltöltöttünk.

Augusztus 13 án reggel pont 8 órakor (igen helyesen) már a közgyűlés tagjai együtt voltak a lyceum tornatermében s *Beniczky* kerületi felügyelő a püspök buzgó imájának elhangzása után elmondta megnyitóját. A hely meiyet elfoglal, nem csak diszt ad, nem csak jogokkal ruhazza fel, de igen nehéz erkölcsi kötelességeket ró reá. Elődeinek nemes példáját akarja követni; teljes tárgyilagossággal, pártatlansággal, liberális irányban, egyházas szellemben óhajtja vezetni a tárgyalásokat. Vezessen bennünket — így szól — az egyház iránti szeretet, a kölcsönös tisztelet és türelem, mely egyedül adhat súlyt fellépésünknek és hozhat áldást munkálkodásunkra. Üdvözli a közgyűlés tagjait s a gyűlést megnyitja. A megnyitó beszédet a közgyűlés tetszéssel fogadta s azt a jegyzőkönyvbe egész terjedelmében felvenni rendelte.

D. Baltik püspök a királyhoz szóló hódoló táviratot olvas fel, melyet indítványára a közgyűlés magáévá tesz és elküldeni rendel. (Kissé szokatlan — bár a dudáninnen egyházkerületben rendesen megtörténik — ez a hódoló táviratozás, ha arra különben sem ok, sem különös alkalom nincs. Szerk.) Majd elolvassa ter-

jedelmes s az egyházkerület egy évi életét összefoglaló püspöki jelentését. A jelentés bevezető részében a püspök a *lelkészi fizetések* kérdéséről így nyilatkozik:

„A helyzet tarthatatlan; tarthatatlan szerintem főképp azért, mert szemben más hivatalos körök, legujabban a tanítók fizetésének megnyugtató rendezésével, társadalmi szempontból minket azon veszély fenyeget, hogy még kevesebb lesz azon ifjak száma, akik a lelkészi pályát választják. Igaz ugyan, hogy nekünk oly lelkészjelöltekre van szükségünk akik interna vocatione, ex praecordiis lépnek a lelkészi pályára, mert csak ilyenek képesek megvédeni egyházunk érdekeit és hivatását, ugy a közöny mint a támadások ellen: de kell, hogy amidőn mi az apostoli vértetben működni hivatott lelkészt az egyház hajójának kormányzatához állítjuk, azt mentsük fel a napi gondok terhe alól és biztosítsuk neki a társadalomban is ama állást, amely őt magas tő hivatása folytán megilleti. A *korpótlék*, melynek végleges megállapítása még nem történt meg, némileg javítja a helyzetet, de kell, hogy az egyházközségeknél is meginduljon a mozgalom a lelkészi fizetések rendezése tárgyában. Hiszen a lelkészek az egyes egyházközségeknek, általuk választott tisztviselői s az egyház jól felfogott érdeke, hogy ezen ügy az autonómia keretében rendeztessék“.

„A *lelkészképzés* ügyét, a szónak minden értelmében, kezünkbe kell vennünk. Értem az anyagi oldalt, a theologusok ingyenes ellátását, hogy elegendő számú lelkészjelöltjeink legyenek, amiben már érzékeny hiányt szenvedett, továbbá a lelkészképző szemináriumok felállítását, hogy jó képzett, hivatásuk magaslatán álló lelkészeket kapjunk.“

A püspök jelentésének további részében a *theol. akadémia*k egyesítéséről s egyéb ügyekről így nyilatkozott:

„Jelen évi jelentésemnek alapigéje s szivem fohásza az Urnak szava: „Az aratásra való gabona bizony hogy sok, de az arató kevés. Kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy bocsássa ki az aratókat az ő gabonájának aratására.“ (Máté IX. 37—38.) Mert szemeim előtt látom egyházkerületünk nagy diaspora területeit, ahol missiói tevékenységünk még elégtelen és veszteségünk nagy, nem a már létező egyházközségek segélyezése a fő feladatunk, hanem, a szórványoknak, amelyek az egyházközségek lelki pásztoraik által minden tekintetben el nem láthatók, missiói lelkészekkel való ellátása legyen fő gondunk! Annyi anyagi forrást szegénységünk mellett is találunk, hogy lassan bár, missiói köröket létesíthessünk s azok eddigi némi gondozása az egyházközségek lelkészeire ne essék.

Mindezzel kapcsolatos a *theol. akadémia*knak és azok tanrendszerének rendezése. Nekünk három *theol. akadémia*ra nincs szükségünk: egy is elég a kellő számú tanerővel. Az akadémiai elméleti tanfolyam ne tartson négy, de csak három esztendeig; ám azután jöjjön a legalább egy évig tartó szemináriumi lelkészképzés

arra való tekintettel is, hogy lelkészjelöltjeink a lehetőséghez képest a három istentiszteleti nyelvben is jártasságot szerezzenek.

Egyházkerületi *tanintézet*ink hivatásuk magaslatán állanak. Modori leánynevelő intézetünk bölcs kormányzata mellett virágzik. Betegpavillonja kész, a vízvezeték azonban javításra szorul s a kertnek kerítése is jórészt még hiányzik.

A selmeczbányai kerületi tanítóképző intézet is immár áldással működik. Igaz, hogy a tanítóképző intézettel kapcsolatos internátus kérdése még nincs megoldva, aminek okáról a főtiszt. közgyűlés a tárgysorozat fonalán tájékoztatást nyer, de van remény, hogy ezen munkán is tulesünk.

A tartandó *zsinat* a kerületekre nagy terhet ró, mert a kerületből kikerült képviselők díjait a kerületnek kell fedeznie. Helyén való tehát ama kérelem, hogy a kerületet aluról lehetőleg kiméeljék, mert ugyanis tulnyomó részben csak az államsegély által tarthatja fenn magát.

A közgyűlés a püspöki jelentés egész terjedelmében tudomásul vette s annak kapcsán a megüresedett bizottsági helyeket töltötte be, így a tanügyi bizottság alelnökévé s mind azon bizottságok tagjává, a hol eddig Beniczky kerületi felügyelő választott tagsággal bírt, báró *Buttler Ervint*, a számvevőszék tagjává pedig *Bándy Endrét* és *Kirchner* püspöki titkárt választották meg.

A közgyűlésnek 80 pontból álló tárgysorozatából megemlítjük azokat, a melyek egyetemes egyházi érdekek vagy egyébként fontosabbak.

Megütkezésel vette tudomásul s az egyház egyetemhez is, mint sérelmet felterjeszteni rendelte a közgyűlés a vk. min. egy leiratát, melyet a községi iskolákban teljesített hitoktatás díjazása tárgyában a püspöknek válaszul adott: „mivel az 1868. XXXVIII. t.-c. 57 §-a szerint a községi elemi népiskolákba járó tanköteles gyermekek hit- és erkölcsani oktatásáról az illető hitfelekezetek tartoznak gondoskodni; azon óhajtnak, hogy a községi iskola évi költség előirányzatába bizonyos összegű hitoktatói díj is felvéthessék, nem tehetek eleget, sem államsegélyt ezen célra nem engedélyezhetek.“ Így szól a min. leirat. Kommentár nem kell hozzá. Ugyancsak egy kormányrendeletből kifolyólag a kerület felír az egyetemre, hogy az egyetemes közgyűlés nyomatékosan hívja fel az egyházakat, hogy ingatlan vagyonukat, a mely a telekkönyvben az iskolára van telekkönyvezve, az *egyház nevére irassák át telekkönyvileg*. Az október 15-én tartandó egyetemes közgyűlésre szóló meghívónak felolvasása után megválasztották a kerületi kiküldötteket. Hangot adott a kerületi közgyűlés annak is egy feliratban az egyetemes közgyűléshez, hogy a kormánynál szorgalmaztassék, hogy az 1848 XX. t.-c. végrehajtása körül teendő intézkedések megtétele előtt — a törvény rendelkezése szerint — *hallgassa meg mindíg egyházunkat*. Különben a szükségletek elrendelt összeírása a kerületben megtörtént. A *lelkészi*

fizetések rendezése tárgyában *Jánossy* esperes terjesztette elő az egyházmegyéből beérkezett kivanalmakat. Többen szóltak e kérdéshez hozzá, végre az előadó jaslata lett elfogadva, hogy t. i. a kerület a lelkész egyesületi választmány *memorandumát* elfogadja s az abban foglalt követeléseket magáévá teszi, de egyszerűsmint felhívja az egyházközségeket is, hogy a lelkészi híványokat a mai kor követelményei szerint rendezzék. *Händel* főesperes előadta a *theol. fakultás* ügyét. *Dobrovits* Mátyás, *Maszyk* Endre és mások tekintve a létesítendő pozsonyi egyetem előkészületeit, — sürgős intézkedéseket kérnek a kormánnyal való tárgyalásra vonatkozólag. Végre az elnökséget kérte fel a közgyűlés a sürgős intézkedésre. A *kántortanítók* kántori fizetése a tanítói nyugdíjba felvéve nics, kérik, hogy ez az egyetemes lelkészi nyugdíjintézetnél biztosítható legyen. A közgyűlés pártolólágg terjeszti tel a kérést az egyetemes közgyűléshez. Kimondja a kerület, hogy a *theol. tanárok* fizetése emelésére adott összeg — tekintve, hogy e célra külön államsegély adatott — a közalapnál más célra fordíttassék. Kérelemmel járul továbbá a közgyűlés az adóalapi bizottsághoz és az egyetemhez, hogy a termény egység árak lehető felemelését fogadja el.

A zsinatra szóló meghívás publicálása után *Schleifer* Károly főesperes a pénzügyi bizottság jelentéseit adja elő; a közgyűlés úgy az egyetemes, mint a kerületi számadásokról, az alapítványok számadásairól és a költségvetésről szóló javaslatokat elfogadta. A püspöki másodlelkész fizetését 3600 koronára emelte fel (600 kor. az emelés.) *Pröhle* Henrik alesperes jelentést tett a lándori dr. *Kéler* Zoltán 1500 koronás segítő alapítványáról, melyet a kerület köszönettel fogad el s veszi hatósága alá. *Schönwiesner* Károly a számvevőszék munkálkodásáról, *Raab* főesperes a missiói pontok gondozásáról tettek jelentést. S ezzel az első napi tárgyalás délben egy óraker befejezést nyert.

A közgyűlés második napján napirend előtt felolvastattott a kabinetiroda távirata, melyben a fődoló táviratért a király köszönetét fejezi ki.

A kerület tanügyéről *Biszkup* Béla tett jelentést s ennek kapcsán megtörténtek a szükséges intézkedések. A reformáció 400 éves évfordulójának megünneplésére vonatkozólag a közgyűlés elfogadta azt az eszmét, hogy *Dr. Luther Márton szobrát* állítsa fel az egyház közönsége Budapesten. (Igen örvendünk e határozatnak s már most jelentjük be, hogy egy buzgó és tekintélyes világi urunk tollából legközelebb egy cikket hozunk e tárgyban. Szerk.) Az *egyetemes lelkészi egyesület* működését anyagilag is óhajtja támogatni a kerület s részére 100 kor. segélyt szavazott meg. A Luther Társaság ama kérését, hogy az általa kiadandó könyvtárpusok kötelezően rendeltessenek el az iskolák részére az 50 filléres beiratási díjak terhére, a közgyűlés teljesítette. A *tanítók fizetésének rendezése* tárgyában a kerület oly határozatot hozott, hogy illetékes helyen követelni fogja h. a felekezetit anitók fizetése teljesen egyenlő legyen az

állami tanítók fizetésével a kántori fizetésnek figyelmen kívül hagyásával. A *supplikációt* nem kívánja a kerület eltörölni, hanem megváltatni. A *supplikánsok*nak a világi hatóságok által történt bántalmazása és kitiltása esetén (Trencsén) a felsőbb hatóságnál kell keresni jogorvoslatot. Noszkó István a felállítandó *Luther-nyomda* eszméjét a kerület helyesli, anyagi támogatást azonban addig nem nyújthat, míg a törvényes lépések meg nem tétetnek. Az *egyházi pénzügyintézet létesítését* is helyesli s felterjesztést tesz ez ügyben az egyetemes közgyűléshez. Felbontatván a tanárok és tanítók a zsinati képviselőkre leadott szavazatai, megállapítást nyert, hogy a tanárok közül *Hirschmann* Nándor és *Király* Ernő, tanítók közül pedig *Steltzer* Lajos pozsonyi ig. tanító lettek zsinati atyáknak megválasztva. Több helyi érdekű ügy letárgyalása után a közgyűlés a püspök imájával befejezést nyert.

N.

Belmissziói közlemények.

III.

A hallei városi misszió ma 34 emberrel dolgozik. Ezek közül egy lelkész, 9 missionárius (2 nő), 3 diakonissa, 3 az irodában 4 a könyvkereskedésben, 9 az az alkoholmentes vendéglőben, 5 a hulladékgyűjteményben foglalkozik.

A lelkész rendes papi állásból az idén ment a misszió szolgálatába, míg elődje három évi missionáriuskodás után rendes papi állást vállalt. Ez mutatja a vezető lelkész állásának természetét: mindenben egyforma a többi parochus lelkésszel.

A 9 missionárius közül hat az egyes lelkész körök szolgálatában áll, amint ők mondják, mint a lelkész messzibbre is elnyúló keze s ezért a lelkész körök a misszió évi 500 márkát fizetnek egy-egy emberért, s míg a főtanács egy-egy misszionárius után évi 1000 márká segélyt ad az egyesületnek. E missionáriusok kiképzésével Németországban több helyen foglalkoznak. Így Berlinben a Rauhes Haus, Spaudanban a Johannisstift, Duisburgban (Rheinl.) a Diakonenanstalt, Wittenbergben a Martinstift, Barmenben a Johannaem. Ez utóbbit tartják a legjobbnak. A népiskolai bizonyítvánnyal bíró ifjak három évet töltenek az ilyen intézetekben s azután gyülekezeti szolgálatba léphetnek.

A hallei misszionáriusok azonban hetenként kétszer 3-3 órában továbbképző oktatást is kapnak. A tárgyak: egyháztörténet, bibliaismertetés, írásmagyarázat, homiletikai munkák képzések. A missionáriusok a város és a környék különböző részeiben nyolc helyen tartanak bibliaórákat és vallásos összejöveteleket. Azonkívül folytonosan látogatják a hiveket. A végzett munka arányáról a a köv. számok tájékoztatnak, 1911-12-ben végeztek 24420 látogatást, tartottak 3150 összejövetelt, különös megbízást teljesítettek egyesek kérésére 330, a város felhívására 267 esetben, a napközi otthonban 8489 em-

berrel érintkeztek, irodai ügyszám volt 8200, vidékre 28 esetben hívták őket előadások tartására stb.

Minthogy a Stadtmissió az igazan csekély kezdet kezdetéről mostanáig 25 éve áll fenn, a tartományi zsinat a jubileumra 10000 márká ajándékot küldött az egyesületnek, amivel az aztán újra fellélegzett. Mert mint minden üdvös intézmény, ugy a hallei Stadtmissió is megérezte a nyomasztó gazdasági viszonyok vissza hatását. Deficitet mutat számadása. E számadás különben szintén igen tanulságos. Bevételei a következők:

Egyesületektől, hatóságoktól	3775·91
Gyűjtésekből adományokból	8783·72
Tagdíjakból — — —	2895·45
Ingatlanok jövedelméből —	3020—
A gyülekezeti segítők után	7600—
Munkások után s egyebekből	10427·20
A menedékházak jövedelme	2500—

Összesen: 39002·28

Kiadások: Mult évi hiányra — —	220·98
Személyzetnek — — —	24536·27
Segélyekre — — —	1500—
Lakasbérekre — — —	3340—
Szórakoztató kiadásokra —	4090·50
Foghazi kiadások — —	350—
Menedékházakra — —	2700—
Vegyesekre — — —	4937·89

Összesen: 41725·64

Hogy e költségvetéssel miféle munkákat végeznek rövidesen azt is felserolom.

Az asszonyok és leányok vallásos összejöveteleiről már volt szó. Hogy ezeket néha erdei kirándulásokkal is összekötik, az mar a nemet természetből magától közetkezik.

A nők segítségére szolgál a diakonisszák vezetése alatt álló menedékház, melybe bukott leányokat és asszonyokat vesznek fel. 12 hely van benne, s ezen az elmúlt évben 197 nő keresett menedéket, akiket összesen 2242 napi munkával láttak el. A csecsemők otthonában szintén 12 hely van, amelyen 69 gyermeket 2816 napi munkával ápoltak.

A napközi otthonban magánosan Halléban bolygó s munkát kereső nők találnak menedéket.

A férfiak otthonát az irodavezető gondazza. Öt hely van benne s javulásra hajlandó embereket vesznek fel bele.

A hulladékgyűjtemény a műhelyekkel van összefüggésben. A Stadtmissió ugyanis mindenféle megunt és elviselt dolgot: ruhákat, butorokat, képeket, könyveket, porcellánt, üveget stb. stb. szívesen elfogad s összegyűjt. Ezeket a műhelyekben az 5 állandóan alkalmazott ember vezetése mellett a munkát kereső ingyenesen ellátottak kijavítják, kitisztítják, rendbehozzák és ezután olcsó pénzen áruba bocsátják. Nem is hinné az ember, hogy milyen töket képviselnek az ilyen hulladékok, s hogy naponként átlagosan 20 ember él meg az ezeken végzett javító munkákból.

Mint hogy a városi missió az iszákosság ellen is küzd, de meg sok embert kénytelen naponként ellátni, szinte magától értetődő, hogy egy alkoholmentes vendéglőt is tart fenn. S érdekes, hogy itt naponként átlag 130 ember étkezik együtt a misszió alkalmazottaival. Az ebéd ára 60 pfennig.

Külön kékkereszt egyletet is tart fenn a missió a város öt helyén, melyeknek összesen 200 tagja van.

Van az egyesületnek még külön vasárnapi otthona, van vegyes kara, van trombitás zenekara, van női ének-kara s így a hasznost és a szépet egyesítve végzi széleskörű s áldásos munkáját.

Raffay Sándor.

B E L É L E T .

Jubiláris nagy emlékalap. A reformáció 400 éves jubileumára lapunknál felajánlott összegek nyilvántartása:

Mult számunkban kimutatva — — 1050 kor.

Ujabb felajánlások:

Raffay Sándor — — — — 200 kor.

Összesen: 1350 kor.

Ezen összegekből be lett fizetve s takarépenztárban elhelyezve:

Mult számunkban kimutatva — — 210 kor.

Raffay Sándor — — — — 50 -

Összesen: 260 kor.

Tervünk már van, Istennek hála, elég! Lássuk, most már az áldozatkészséget. Jertek Testvérek, kövessetek minket!

Zsinati képviselők a tiszai ev. egyházkerületből: Gömöri egyházmegyéből: Kubinyi Géza, Hevessy Bertalan, Terray Gyula és Bartholomaeidesz László, Kishonti egyházmegyéből: Medveczky Sándor és Gyürky Pál. Sárosi egyházmegyéből: Korbély Géza és dr. Flórián Károly. Szepesi városi egyházmegyéből: Kübecher Albert, Szontagh Sándor, Münnich Kálmán és dr. Hritz Lajos. Tátraaljai egyházmegyéből: dr. Lersch Kornél és Faix Mihály. Tiszavidéki egyházmegyéből: dr. Meskó László és Materny Lajos. Az eperjesi jogakadémia képviselője: dr. Mikler Károly jogakad. dékán, Nem választottak még: Árva, Brassó, Hegyalja és Liptó egyházmegyék és az eperjesi theol. akadémia.

Szeptemberi érettségi vizsgálatok. A vallás és közokt. miniszter aug. hó 4-én kelt 119760 számú rendelettel a tiszai ág. h. ev. egyházkerület főhatósága alá tartozó eperjesi, iglói, késmárki, nyiregyházi és rozsnói főgimnázium szeptemberi javító és pótló érettségi vizsgálataihoz kormányképviselőül dr. Szelényi Ödön pozsonyi ev. theol. akad. tanárt küldte ki. Az öt főgimnáziumbeli tanulók javító és pótló érettségi vizsgálatára szeptember hó 9 és következő napjain fog

megtartatni. A vizsgálatok egyházi elnöke Hronyecz Jézsef püspöki titkár lesz.

Kerületi gyámintézeti közgyűlés. A Dunánineni egyházkerület gyámintézete aug. 12-én reggel 8 órakor Pozsonyban tartotta meg évi közgyűlését. *Bándy* Endre egyházi elnök imával vezette be a közgyűlést, a melyen nem sokan vettek részt ez évben, a minek oka az volt, hogy a kerületi közgyűlés csak más nap vette kezdetét s még kevesen érkeztek meg a kiküldöttek közül. Sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés a világi elnököknek: lándori *Dr. Kéler* Zoltánnak távolmaradását, a kit gyengélkedése tartott ez alkalommal távol arról a munkamezőről, a melyen különben oly nagy szeretettel és áldozatkészséggel vesz részt máskor. A világi elnöki széket telkérésre a jelenlévő kerületi felügyelő: *Beniczky* Árpád foglalta el. Megnyitás után *Pröhle* Henrik gyámintézeti jegyző olvasta fel a számvizsgáló bizottság jelentését, a mely szerint 5397 kor. 20 fillér volt az összes bevétel. Majd *Bándy* Endre elnök adta elő a nagygonddal összeállított jelentését a kerületben lefolyt gyámintézeti munkáról, melyet a közgyűlés örömmel vett tudomásul. Az elnök előadta továbbá a gyámintézeti bizottságnak a segélyezésre vonatkozó javaslatait, a melyeket a közgyűlés határozati erőre emelt. E szerint a Palló féle segélyre Németjářffalu, Budaszállás Ábelfalva lett kijelölve; a 800 koronás kis szeretet-adományra Nagypetrös; a Gusztáv Adolf egyleti adományra (250 kor) Tósár. A kerületi gyámintézet szabadrendelkezésére álló 1817 koronából kaptak egyenként 200 koronát Fakóvezekény, Lissó és Kisbágyon; egyenként 100 koronát kaptak: Szák, Oroszvár, Felsőzsember, Ujszabadi, Dunaszerdahely Ligetfalu és a balassagyarmati ifjúsági egylet. A kerületi árvaalapnak 62 K. 36 fillért, a jubileumi alapnak 25 kor. 22 fillért, a Luther alapnak 17 koronát és a pozsonyi diakonissa intézetnek 50 koronát szavazott meg a közgyűlés. A többi beérkezett s indokolt kérvények ajánlással az egyetemes gyámintézetbe lettek felterjesztve, 22 kérvény pedig a Gusztáv Adolf egylethez. Utolsó tárgya volt a közgyűlésnek leadni szavazatát a *Schoitz* Gusztáv püspök lemondása folytán megüresedett egyetemes gyámintézeti egyházi elnöki állásra *Bándy* Endre jelentette, hogy három püspökünk viselte már e tisztelet, a negyedik pedig nem óhajtja elfogadni, mert amugy is nagy kerülete, sok középiskolája és egyházkerületének kormányzása és látogatása idejét teljesen lefoglalja, azért attól, hogy a gyámintézet egyetemes egyházi elnöke püspök legyen el kell tekinteni s a gyámintézet legbuzgóbb munkásaiból kell egyetemes elnököt választani. Mint a legérdemesebb munkást ajánlja a gyámintézet egyetemes jegyzőjét: *Bognár* Endrét e tisztségre. Javaslatára egyhangú lelkesedéssel lett elfogadva. Igen örvendünk ennek a remélhető fordulásnak, mert míg egyrészt püspökeink idejét nem kötjük le ezen munkával is, addig másrészt egy alkalommal több arra, hog

önzetlen, buzgó és lelkes munkásainkat bizalmunkkal kitüntetni s kiemelni tudunk. Hisszük, hogy a többi kerület gyámintézete is így fog cselkedni s *Bognár Endrét* bizalmával kitüntetni.

V.

A lelkészfizetés rendezése ügyében, a dunántúli egyházkerületnek aug. 27-én Kőszegen tartandó közgyűlése elé terjesztendő püspöki jelentés 8. pontja a következőket mondja: „A vallás és közoktatási miniszter törvényjavaslatot terjesztett az országgyűlés elé a lelkészfizetés rendezése tárgyában. Addig is, míg a törvény létrejön, korpótlékszerű államsegéllyel javítja a lelkészek évdíját. A korpótlék 5 évi szolgálat után 400 K. Ennek felét — 200 kor. — az illető lelkészek március-április hónapokban megkapták. A 10 évnél hosszabb szolgálati időt felmutató lelkészek ez évben két korpótléket, összesen 800 K-t nyernek. Az első felét hasonlóképen az év első negyedében felvették, a második rész kintalványozása az év második felében remélhető!

A törvényjavaslat nem elégíti ki a lelkészi kar jogos igényeit; az akadémiai, egyetemi tanfolyamokat végzett lelkészeknek javadalma csak 3000 K-ig lesz e javaslat szerint kiegészítve, így ők határozottan hátrányban maradnak a hasonló, sőt alacsonyabb képességgel bíró állami tisztviselőkkel szemben. A lelkész javadalmának ily alacsonyfoku megállapításában csak feladatának, munkásságának kevésbevévését láthatja. Ha a javaslat törvényerőre emelkedik is, teljesen jogosult a lelkészi kar ama törekvése, mely a törvény mielőbbi revízióját, illetőleg oly értelmű módosítását sürgeti, hogy ha már az alapfizetés 1600 K. marad, az öt ízben ismétlődő 400—400 K. korpótlékkal nyerjen kiegészítést 3600 koronára. E mellett méltányos volna a lelkészek részére is a családi korpótlék megállapítása.“

Az egyetemes lelkészegylet választmányának az egyetemes felügyelőhöz intézett s hatalmas érvekkel támogatott memoranduma kelthetett némi reményt az iránt, hogy a lelkészi fizetésrendezés mikéntjében uralkodó chaosból végre-valahára egységes megállapodásra tudunk jutni. Ezt a halvány reményt is eloszlatja az említett püspöki jelentés vonatkozó pontja. Amint ismerjük Dunántúlt, a legnagyobb naivság volna azt feltételezni, hogy a kerületi evang. egyesület és az egyházkerületi közgyűlés más álláspontra merne vagy akarna helyezkedni, mint amit a püspöki jelentés praejudicial. Hisz a múlt esztendőben nemcsak a lelkészi kar túlnyomó többsége, hanem a kerületi esperesi értekezlet is a Lombos-féle fizetésrendezési tervet fogadta el s mégis a kerületi evang. egyesület, a mostanihoz hasonló, de lényegesen jobb püspöki indítványt fogadta el. Vajjon, mikor érkezik el az ideje annak, hogy a lelkészek nem csak a berkekben, hanem a nyílt fórumokon is merik hangoztatni és sürgetni jogos igényeiknek egyetemi képesítésük és társadalmi állásuknak megfelelő kielégítését? Vajjon a hivatalos egyház és annak exponensei mikor látják be azt, hogy mivel sem

hideg, sem meleg, aféle kényszeredett szereplésükkel az ügynek nemhogy hasznára, de kárára voltak: rábizzák magukra a lelkészekre ügyük elintézését, hisz már régen így sóhajtunk: ments meg Uram minket jóbarátainktól, az ellenségeinkkel magunk is elbánunk.
(—s —n.)

Kerületi lelkészi értekezlet. A *Dunáninneni* egyházkerület lelkészei Pozsonyban aug. 13-án d. u. 3 órakor tartottak *D. Baltik* püspök elnöklete mellett igen látogatott értekezletet. Két igen fontos tárgy került alapos megvitatás alá. *Pröhle* Henrik előadást tartott e címen: Mit tegyünk és mit tehetünk a belmiszsió terén? *Szekerka* Pál nyitrai főesperes volt a correferens. *Steinacker* Roland a lelkészi seminárium feleslegességéről tartott előadást s a végzett theologusokat csoportokban segély mellett a parrichiákon kívánná gyakorlatilag kiképeztetni. *Fajnor* Dusan lelkész mint correferens értekezett igen érdekesen és okosan általános figyelmet keltve a kérdéssről s az irás tanulmányozását sürgette. Ezen előadásokról most az idő rövidsége és helyszüke miatt bővebben nem írhatunk, de vissza fogunk ezekre még térni. Az értekezleten elhangzott értekezések és hozzászólások igen értékesek voltak.

Gyászrovat. Utolsó héten több gyászeset érte egyházunkat, ezekről adunk hirt résztvevő szívvvel vigasztalást kérve a kegyelem Urától a gyászolók részére.

Trencsénben dr. Stur Károly esp. felügyelőnek az édes anyját *özv. Stur Kálmánné szül. Draskóczy Amáliát* szülötta el az Ur 78 éves korában gyermekei és igen számos unoka mély fájdalmára. Aug. 13-án helyezték el örök nyugalomra.

Ujpesten az evang. egyház 15-éven át volt nagybuzgalmu, fáradhatatlan és áldozatkész felügyelője *id. Benkovits Imre* 59 éves korában hosszabb betegség után szenderült jobblétre mély gyászba borítva nemgyak családját, de az öt rajongásig szerető és felette megbecsülő evang. egyházát is. Aug. 12-én kísérték ki nyugvó helyére.

Pozsonyban. Aug. 10-én hunyt el *Markusovszky Sámuel* a pozsonyi ev. lyceum nyugalmazott igazgatója. A stoósi származásu pedagógus 1880 óta tanára, 1899 óta 1905-ig igazgatója volt az intézetnek, 1910-ben vonult nyugdíjba. Igen sok filologiai munkát adott közre s megírta „A pozsonyi ág. h. ev. liceum történetét.“ Igen sokan kísérték aug. 13-án utolsó útjára. Emlékét sokan őrzik meg szívükben tanítványai és tisztelő barátai közül.

Budapesten aug. 14-én temették el a Magyarországi Tanítók Eötvös alapjának a megalapítóját; *Péterfy Sándort*, a ki nyug. fővárosi iskola igazgató és egyházunk hü fia volt. Áldott legyen emléke.

Kiskőrösön. Lapunk zártakor értesültünk, hogy a kiskőrösiek nyugalmazott szeretett lelkésze: *id. Blázy Lajos* szintén elhunyt. Aug. 16-án temetik. Nyugodjék békében.

Ruszt. Gyülekezetünket mély gyász érte, amennyiben az Ur f. hó 9-én magához szólította iskolánk egyik jeles tanítóját *Topscher Lajost*. Halála nem jött váratlanul. Már több mint egy év óta iszonyu, fájdalmas és gyógyíthatatlan betegségben szenvedett szegény úgy, hogy a gyülekezet az egész tanéven át kisegítő helyettest alkalmazott helyette. S most, hogy az Ur végre megváltotta szenvedéseitől, érezzük csak, hogy mégis milyen nagy veszteség érte nejét s 3 kised gyermekét a ritka jósaú férj és apa, — s gyülekezetünket a 18 év óta oly áldásos-an működő buzgó tanító elhunytával. A boldogult felett a templomban *Kasper József* helyi lelkész tartott mindenkit mélyen megindító de meg is vigasztaló gyászbeszédet, míg a temetőben *Scholtz Ödön* esperes áldotta meg az életének még csak 51 évében sirba szállt kiváló tanférfiut.

Fertő meggyes. A magas kormány III. rendes tanítói állás szervezés végett a gyülekezetünk által biztosított törvényes lakbér és évi 100 K. járandósághoz évi 1100 K., államsegélyt engedélyezvén, az állást megszerveztük. A f. évi aug. 10-én tartott közgyűlés ezen új állásra egyhangulag *Schöll Frigyes* eddigi kalaznói tanítót választotta meg.

Uj kongrua kiutalványozás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az ujjonnan szervezett *kisporubai* (Liptóm.) lelkészi állás javadalmazásához 198 korona kongruát engedélyezett.

Nyugtázás. A hernádvécsei evang. egyház árviz okozta óriási kárainak részben fedezésére és árviz károsult egyháztagei javára eddig a következő adományok érkeztek: 1., *Sziklay Ede* Abaujtonavármegye főispánja 50 kor. 2., *Külkei Pál Szala*: 20 kor. 3., *Zsigmondy Árpád* Bpest II. Zárda u. 53. 10 kor. 4., *Thern Laszló* Igló: 5 kor. összesen 85 kor. Ezen összegekkel ezennel hálás köszönettel nyugtázzuk. *Wallentinyi s. k.* lelkész.

Egyházmegyei közgyűlés. A lipitói esperesség aug. 12-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Bővebb értesítést még nem kaptunk.

Sopron. Egyházközségünkben az események most gyors egymásutánban váltakoznak. Még csak a mult számban emlékeztünk meg *Zábrák Dénes* lelkész váratlan elhunytáról. Temetése aug. 6-án volt óriási részvét mellett a templomban, hol az *Ábrahám hegyről* Sopronba szállított díszes ércoporsóját valóságos virágligetben felravatalozták, *Scholtz Ödön* esperes tartotta az elhunyt felett II. Kor. 12, 9 alapján a gyászbeszédet, míg a temetőben *Menyhárd Frigyes* bucsuztatta el a drága halottat övéitől s a gyülekezettől. — A rákövetkező vasárnap, augusztus 10-én lelkésziktatásra gyűlt össze a nagy gyülekezet díszes templomában.

Ekkor iktatta be ugyanis ugyancsak az esperes *Lukács 9, 62* alapján felépített beszédében *Ziermann Lajos* ujjonnan megválasztott lelkészt soproni hivatalába. A beiktatott Ap. Csel 4, 12 illetőleg I. Kor. 1, 18 alapján felépített s egymás után előadott német- illetve magyarnyelvű beköszöntő beszédeiben kizárólag Jézust kívánja szolgálni s a Krisztus keresztségét hirdetni a lelkek üdvösségére. Kísérje munkáját Isten gazdag áldása!

Az „Ev. Theol. Otthon“ köréből. Az „Otthon“ eperjesi házi pénztárában ez évi június 1. óta a következő (a colleg. értesítőben már nem jelzett) szives adományok érkeztek: szarvasi ev. főgimn. ifj. gyámint. 25, bonyhádi ev. főgimn. belmissz. egyes. 5, rozsnói ev. főgimn. gyámint. 5, szarvasi ev. tképző gyámint. 10, rszombati főgimn. gyámint. 20, besztercebányai ev. gimn. gyámint. 5, késmárki ev. főgimn. gyámint. 10, besabai ev. főgimn. gyámint. 12, iglói ev. főgimn. ifj. egylete 15, eperjesi colleg. gyámint. 40 és iglói ev. egyház 1909—13 évre szóló 100 korona. A soproni, pozsonyi, selmeczi, nyiregyházi és aszói iskoláktól még várjuk és kérjük ez évre a szives adományokat. És ezzel hálás elismeréssel rektifikáljuk az iglói egyházi tartalmas ev. könyvismertetésének azt a passzusát, hogy az „Otthon“ a segélyezettek között nem szerepel. Örömmel és hálával értesültünk továbbá arról, hogy a kishonti ev. egyházmegye lelkes esperese és hálás papsága a zólyomi ev. egyházmegye példáján egy 4 ezer koronás alapítványt létesít az Otthonnál s a sárosi esperesség kiváló esperese indítványára, s a coll. választmány a jövő tanévre is 200—200 koronát szavazott meg az Otthonnak. Most már, reméljük és bizalommal várjuk szűkebb hazámnak: a gömöri, valamint a többi tiszaker. espereseknek megnyilatkozását is egy-egy 4 ezer koronás alapítványnak létesítése tárgyában. De fájdalommal konstatáljuk, hogy püspökünk, *Geduly* lelkes agitációja és 4 egyházker. közgyűlés egyhangu határozata dacára több esperességünk, de főleg a lipitói és árvai maig is hallgat, mint a sír, mihelyt az Otthon támogatásáról van szó. A lipitóinak egyetlen egyházközsége, a hybeai adott 5 koronát, a többi maig is — pedig több papja élvezte a theol. akadémia s tanárkarának jóindulatu támogatását — hallgat. Pedig hozzánk tiszaker. papokhoz misem állhat közelebb, mint az Otthonnak felkarolása és szives támogatása. Végül a többi egyházkerületben lakó hálás tanítványainktól is szeretettel várjuk és kérjük egyházközségeik szives támogatását. A legkisebb adományt is szivesen fogadjuk és hálásan köszönjük. Szükségünk van a támogatásukra, de jó ügyünk, nagy hivatásunk és hűséges szolgálatunk meg is érdemli. Ne feledjük: *Bis dat, qui cito dat!* — Eperjesen 1913 július 15-én. *Dr. Szlavik Mátyás*, az „Ev. Theol. Otthon“ felügyelőtanára.

Tanító választás. A *pusztavámi* evang. egyház a most szervezett II.-dik tanítói állásra *Meltzer Richárdo*

hivta meg, a ki állását aug. 3-án foglalta el. Az egyház új tanítói lakást épített 11.000 kor. költséggel, sőt — tekintve a tanulók nagy számát már a harmadik tanítói állás szervezésére is megtörténtek a kezdeményező lépések.

Luther Társasági Értesítés. Tisztelettel értesitem a Luther-Társaság t. tagjait, hogy rendes közgyűlésünk az egyetemes közgyűlés alkalmával okt. 14-én d. u. 3 órakor Budapesten lesz megtartva. Vasuti igazolványról gondoskodunk. Egyben igen kérjük tagtársainkat szíveskedjenek a kerületi közgyűlés alkalmával az ifjusági könyvtár kötelező elrendelése ügyében sikra szállani. Szíves tudomásukra hozom továbbá, hogy Rottenbiller utcai lakasomból Budapest X. Simon-utca 9. sz. alá hurokoltam. A leveleket és úgynatokat kérem a lelkési irodámba Budapest X. Ihász u. 5. sz. alá küldeni; augusztus 11—30-ig külföldi tanulmány uton vagyok. Hitrokoni üdvözlettel

Budapest 1913 aug. 11. Majba Vilmos L. T. főtktár.

Evang. theologusok figyelmébe. A magyar ág. h. ev. egyetemes egyház theol. akadémiába és a vele kapcsolatos Evang. Theologusok Otthonába a felvételt 1913 évi augusztus hó 25-ig kell folyamodni. Az intézet a múlt éven huszonhatezer korona értéket meghaladó jótéteményt osztott ki szorgalmas, jó viseletű, szegény hallgatók közt. A tanulmány rendjéről és a felvétel módjáról részletesen tájékoztat az akadémia és Theol. Otthon idei évkönyve, a melyet kivanatra készségesen megküld az érdeklődőknek az akadémia igazgatósága (Pozsony, Konvent-utca 13).

Egyházkerületi tanító egyesület megalakulása.

A dunáninneni egyházkerület kebelébe tartozó nógrádi-nagyhonti-trencsényi-nyitrai-pozsonymegyei-pozsonyvárosi-mosoni és fehérkomáromi esperességi tanítói egyesületek elnökei és kiküldöttei aug. hó 5-én és 6-án gyűlést tartottak Balassagyarmaton az ottani evang. egyesület nagytermében, melyen nagy lelkesedéssel mondták ki a „dunáninneni evang. egyházkerületi tanítói egyesület“ megalakulását. Ezen egyesületnek a célja az, hogy az egész egyházkerület területén működő tanítókat közelebb hozza egymáshoz, a közös célok elérésére tömörítse. S bár a tanítótság úgy általában a tanügyi-mint specialisan egyházi téren már különféle szervezeteket létesített, egyesületeben tömörült, az egyházkerületi tanítói egyesület megalakítását azért tartották szükségesnek a jelenlévő esperességi elnökök, hogy ezáltal a tanítótságot szervezettebb kapcsolatba hozzák az egyházkerületével, az egyházi közigazgatási teendőkkel, mert bár az egyház és lelkési kar mindég számát a tanítók egyházépítő munkásságára, a tanítók az egyházkerületben képviselve vagy egyáltalában nincsenek, vagy csakis nagyon csekély mértékben. Ezen egyesületnek tehát a többi tanügyi célok mellett az lesz a feladata, hogy az evang. tanítótságot az egyházi mő-

ködéssel, magával az egyházzal és annak kormányzatával kapcsolatban jogokhoz juttassa. A közgyűlés lefolyását illetőleg jelezzük, hogy megelőző napon a kiküldöttek megbeszéltek az összes tárgyalandó kérdéseket s ennek elvégzése után testületileg tisztelegtek D. Baltik Frigyes püspöknél, a ki biztosította a tanítótságot arról, hogy szervezkedésüket meleg rokonszenvvel kíséri. Másnap, aug. 6-án a közgyűlést istentisztelet előzte meg, melyet maga D. Baltik Frigyes püspök tartott meg s főpásztori beszédében kifejtette, hogy minden tanító „tanítvány“ is: a Jézus tanítványa, az ő szellemében járjanak el hivatásuk mindenkor teljesítésében, valamint mostani szervezkedésükben is. A meghatározó egyházi aktus után kezdetét vette a közgyűlés, melynek elnökévé Freiszmuth Frigyes pozsonyi igazgató tanítót választották meg közfelkiáltással. Alelnökök lettek: Rónay Kálmán a nógrádi esp. tanítói egyesület elnöke, és Halwax János a mosoni esp. elnök, jegyzők Kovarik János és Kubányi Lajos, pénztáros Bérczes Lajos balassagyarmati, ellenőr Bödecs Sándor nagyvelegi tanítók. Az alapszabálytervezetet a dunántúli kerületi tanítóegyesület alapszab. mintájára csekély módosításokkal elfogadták s illetékes helyre jóváhagyás végett felterjeszteni rendelték. A Huszák József és Kaján József szerkesztésében megindult „Tanítók Szava“ c. folyóirat megrendelését a kartársak figyelmébe ajánlotta a közgyűlés. Jövő évi közgyűlés helyül Pozsony tűzetett ki. Mi a magunk részéről is őszinte örömmel üdvözöljük a dunáninneni egyházkerület tanítótságának ezen újabb szervezkedését, örömkönnök adunk kifejezést azért is, mert a tolna-baranyai tanítótság mozgalmával szemben íme egy egyházkerület tanítótsága oly alapon szervezkedik és pedig, egyházkerületileg, hogy a tanítótság érdekeit és munkáját az egyházi gépezettel szorosabb kapcsolatba hozza. A dunáninneni egyházkerület tanítói mindenestre helyes uton járnak s jogos kívánságaik mindenestre meghallgattatásra találhatnak. Evang. tanítótságunknak szervezkedését azon szempontból is szükségesnek találjuk, mert a kath. tanítótság ugyanily szervezetében a klerikális szellem nagyon is terjed s azt átviszik az általános tanítói egyesületekbe is, melyekkel szemben állást kell foglalnia a prot. tanítótságnak az ő evangéliumi, liberális szellemével és gondolkodásával. Gy.

Árvizveszedelem Hernádvécsein. Fájó részvétellel olvastuk azt a rombolást, pusztítást, amit Erdélyben, Máramarosban az árviz okozott. Szinte odaképzeltük magunkat a pusztulás színhelyére, a letarolt mezőkre, a rombadólt falusi házak köze, ahol fájó szívvel sirdogáltak a hajlektalnná, koldussá vált lakosok. Hogy milyen az árviz romboló, pusztító ereje, azt leírni sem lehet. Rettenetes látvány ez! Ilyen borzasztó látványnak a tanúi voltak Hernádvécse lakosai. Aug. 6-án este 8 óra tájban sötét gomolygó felhők kóvályogtak az égen, mind sürűbben cikázott a villám, zengett az ég. Majd megeredt a zápor és zugott, dühöngött reggel 7 óráig.

A szegény nép mintha érezte volna a közelgő vészt, megkondultak a vészharangok, aggódó arcok, szemek tekintettek az ég felé. Éjfél tájban távoli moraj jelezte hogy a petrii hegyek felől rohanó ár közeledik. A záportól megduzzadt erek, patakok valósággal hatalmas folyóvá dagadtak, mire Hernádvecsére értek. A völgyben fekvő falut csakhamar víz borította el, amely ijesztő módon emelkedett. Az evangélikus templomban 1 és fél méternyire állott a víz, a lelkészlak kertje valóságos tenger volt, a fáknak csak a koronája látszott ki; az ár tetején kék, ölfadarabok, kerítések, palánkok, kutak kávéi, sertések, tehének usztak. Közélen s távolban nagy recsegéssel dőlt össze egy-egy ház, az árvíz zugó morajlásába belevegült a megrémült házi állatok bögése, nyerítése s a szerencsetlen emberek kinos jajveszékélése, zokogása. A sodró árban egy-egy apát lehetett látni derékig vízben, aki gyermekeit mentette a házból kétségbeesett arccal, siró szemmel kiizzadtan küzdve a rohanó ár erejével. Vértfagyasztó látvány. Az ár egyre nőtt, a zápor egyre szakadt, a villámok folyton cikkáztak, a menny ijesztően zengett. Csütörtökön este 8 óra tájba szűnt meg az eső s lassan-lassan kezdődik az apadás. Tíz óra tájban már nagyrészt lefutott a tengernyi víz s tisztán lehetett látni a rombolást, pusztítást, amit az árvíz okozott. Ledöntött fák, összedült csűrök, házak, vastag, szennyes iszap, tönkretett kertek kerítések nélkül, udvarok kapuk nélkül, átázott falak. A kár óriási. Több család hajléktalanná lett. A legnagyobb kárt szenvedte az evangélikus egyház — aránylag. Az amugy is kicsiny gyülekezet tagjainak nagyrészt Amerikában van, az itthon maradtak szegény emberek, akik 150% egyházi adót fizetnek s most renoválniuk kell a templomot, új kerítést kell csinálniuk a templom és a parochia körül, újból elkészíteniük az árvíz által elhurcolt kutat s a mellett valahogyan kipótkolniuk a maguk kárát. Az erkölcsileg tiszta, vallásos lelkű, derék magyar nyelvű és érzésű hívek megérdemlik a részvétet, a támogatást. Nagyon kérem a n. t. Szerkesztő Urat, akinek altruistikus érzelméről többször volt már alkalmam meggyőződni, jó szíve sugallatát követve gyűjtést indítani becses lapjában az *árvíz által sújtott szegény hernádvecsei evangélikus javára*. A Szentírás azt mondja: „Zörgessetek, és megnyitattik, kérjetek és megadatik néktek.” Mennyi bánatot fognak elosztani azok a jóságos szívek, amelyek megnyílnak a hernádvecsei evangélikus könyörgő szózatára. — Eperjes, 1913 aug. 8.

Wallentinyi Aladár

Dr. Wallentinyi Samu
hernádvecsei evang. lelkész.

A legnagyobb készséggel teszünk eleget e sérelemnek s közvetítjük a hozzánk esetleg e címen bejövő adományokat.

Toronyórák beszerzésére ajánljuk a Villamosóra és Toronyóra gyár budapesti céget, (hirdetése a mai számban), mely Magyarországon egyetlen modernül berendezett óragyára.

Uj tanügyi folyóirat. A dunáninneni egyházkerületnek két érdemes tanítója Huszák József és Kaján József az egyházkerület tanítói részére egy új tanügyi lapot indítottak „A dunáninneni ág. hitv. ev. egyházkerületi tanítók szava” címen. A folyóirat célja az, hogy az egyházkerületben működő evang. tanítókat tömörítse, hogy a tanítóságot az egyházi élettel, az egyház kormányzatával szorosabb kapcsolatba hozza. E célból f. hó 5-én és 6-án a dunáninneni egyházkerület tanítóságának képviselői Balassagyarmaton gyűlésre jöttek össze, hogy megalakítsák az „egyházkerületi tanítói egyesületet.” Üdvözljük ezt a kis lapocskát s főképen a tanítók célbavett törekvéseit, sok sikert kívánunk hozzá. Ez a törekvés teljesen ellentétben áll a „tolna-baranyai tanítói egyesület” legújabb állásfoglalásával, melyről az „Evang. Óráló” mult számában emlekezett meg.

Evangélikus leányintézet Teschenben. (Österreich Schlesien). Célja: azon evang. leányok számára akik Teschenben fennálló tanintézetekben iskolai nevelésben részesülni, zenét, nyelveket, női kézimunkát stb. tanulni óhajtanak, az iskolai év alatt (szept. 15-től, július 15-ig) a szülei ház helyettesítése. Ezen intézet az evang. Gusztáv Adolf-nőegyletnek tulajdona s fel van szerelve a modern követelmények szerint, közvetlen szomszédságában az állami iskoláknak és az evang. templomtérhez, a Rudolf-platzon, barátságos kertben épült. Növendékei szigorú evangélikus szellemben lesznek vezetve. A német nyelv gyors és tökéletes elsajátítására a leányoknak igen nagy alkalom nyújtatik. Az ellátási összeg évi 500 K.-t tesz ki. Az érdeklődő szülők forduljanak az intézet vezetőjéhez: Oberschwester Susanne Roth, ki szívesen szolgál felvilágosítással és prospektussal. Igen ajánljuk ez evang. intézetet evang. családok leányai számára.

3—2

Különfélék.

A pápi jelleg sem eltörölhetetlen többé, ha a pápa is úgy akarja. Az is csak olyan, mint a házasság szentsége: ha akarom felbonthatatlan, ha akarom felbontható. Első eset és így történelmi jelentőségű esemény, hogy a Congregatio Sacram javaslatára a pápa egy *Avena* nevű papot a pápi szentség alól feloldozott. A megokolás az volt, hogy mint a pápától ered a szentség megadása, úgy tőle függ annak visszavétele is. Tehát ismét csak igaz a mondás: „Mégis mozog a föld!”

A lipcsei evang. lutheri missióra a mult 1912 évben 665941-95 márka gyűlt össze. Legtöbbet gyűjtött Szászország, mely 239063-98 márkával szerepel. Magyarország 3774-09 márkát küldött s így csaknem háromszorta többet, mint Ausztria, ahonnét 1325-02 márka folyt be.

A svajci gárda sok sok gondot okoz a pápának. Ez a here parádés nép elégedetlen a sorsával és rendetlenkedni is kezd. A pápa komolyan megintette őket, hogy a gárdát feloszlatja. Ki őrzi majd akkor a pápai tekintélyt és a pápás egyház igazságait!?

A Protestáns papok és hitoktatók zsebnaptára 1914-ik évre (VI. évf.) e hó végén kikerül a sajtó alól. A hitoktatással is foglalkozó lelkészek csak akkor kaphatják kézhez szeptember 1-ére, ha azt már most megrendelik *Vértési Zoltán* lel ésnél *Magyarbóly*, Baranyam. Ára 1 korona 40 fillér.

A jezsuiták Németországban a múlt év november 28-án tartott birodalmi gyűlésen ismét vereséget szenvedtek, amennyiben az 1872. július 5-én hozott jezsuita törvényt velük szemben ismét csak megerősítettek. A centrum-párt ugyan mindent elkövetett a törvény előlése érdekében, de hasztalan, a többség józanul belátta, hogy a jezsuiták szabad működésének megengedése nem a vallásszabadságnak, hanem a társadalom békés együttélésének alapvető kérdése. Annál jobban csodálkoztak német testvéreink, miért hallgatnak a jezsuiták, miért nem kürtölik tele a világot ismét azzal, hogy ige a protestáns Németország nem tiszteli az emberek legszentebb jogait, elkobozza a pápás egyház szabadságát stb. A hallgatás okát a *„Stimmen aus Maria-Lach“* legújabb száma hozta meg. A jezsuiták e hivatalos lapjában a törvényről a következő értelmezés jelent meg: „Sokszor halljuk, hogy a szövetségstanács 1872. júl. 5-iki rendelkezésével a jezsuiták ténykedése *el van tiltva*. E rendelkezés így hangzik: „Miuátán Jézus társaságának a rendje a Német birodalomból ki van zárva, envélfogva e rend tagjainak rendi tevékenység kifejtése különösen templomban és iskolában valamint missziók tartása *nincs megengedve*.” A szövetségstanács tehát helyesen értelmezve nem mondja, hogy *el van tiltva* a rendi tevékenység. Rendelkezése voltaképpen nem is törvény, mert nincs is meg a törvényes szankciója; azért hát szavai nem általában az alattvalókhoz, nem is az elűzött jezsuitákhoz, hanem egyedül és kizárólagosan a rendőri közegekhez szólnak, mint amelyre a szövetségstanács a törvény végrehajtását ráruházta. Az *egyes jezsuita*, aki a szövetségstanács vagy a rendőrség megkérdezése nélkül valamely pap megbízása alapján prédikál, *sem törvény, sem rendelet ellenére nem cselekszik*. A hatóságoknak azonban a szövetségstanács vitatható hirdeteménye dacára is fenn van tartva, hogy be akarnak-e avatkozni, vagy nem, szigorúan vagy szeliden akarják-e a törvényt kezelni? Ha engedélyt éppen nem adnak is, de hallgathatnak is róla.”

Németország tehát ismét csak kulturharc előtt áll. Ugy látszik, hogy ott is, nálunk is II. Józsefre volna ismét szükség.

A kiadóhivatal kérelme. *Szeretettel kérjük azon tisztelt előfizetőinket, a kiket a mult hetekben bátrak voltunk levélben kérni hátralékaiknak be- küldésére, hogy a mennyiben eddig kérelmünknek eleget nem tettek, kegyeskedjenek azt mielőbb meg- tenni. Továbbá azon tisztelt előfizetőinket is, a kiknek még felszólító nem ment, de ez évre még a lap díját nem küldték be, szintén arra kérjük, hogy az előfizetési összeget beküldeni szivesek legyenek.*

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat. A losonczyi ev. egyház szeptember 1-re **segédlelkészt** keres. Javadalmazása évi 1600 korona készpénz és lakás fűtéssel. A jelentkezőknek bővebb felvilágosítást ad

Losoncz, 1913. augusztus hó.

3—3

Wolf József lelkész.

Pályázat. A *besztercebányai* ág. hitv. ev. ker. egyházközség pályázatot hirdet **helyettes hitoktatói** állásra.

A megválasztott hitoktató leendője lesz a vallás- tan és egyházi ének tanítása a következő intézetekben: Kir. kath. főgimnáziumban 8, áll. felsőbb leányiskolában 6, polg. fiúiskolában 4, áll. keresk. felső iskolában 3, összesen heti 21 órában, továbbá: az egyház rendelkezése szerint a lehetőséghez képest a lelkészeket helyettesíteni.

Fizetése havi előleges részletekben 2400 kor. véglegesítése után a 2400 kor. törzsfizetésen kívül 600 kor. lakbér, továbbá 5 ször a 200—200 kor. korpótlék is.

Kellően felszerelt kérvények folyó évi *augusztus 20-ig* nyújtandók be Hajdu Lajos lelkész, egyházi elnöknel, ki is kívánt felvilágosítással szivesen szolgál

Besztercebányán 1913 augusztus hó 6-án

2—2

Az egyházközségi elnökség.

Pályázat. A tiszai ág. h. ev. egyházkerület eperjesi Kollegiumának **tanítóképző intézetnél** egy nyelv- és történettudományi- és egy zenei szakos ideiglenes **helyettes tanári** állásra pályázatot hirdetek.

Az alkalmazás az 1913—14 iskolai évre szól. A javadalmazás 1600—1600 K.

Ág. h. ev. vallásu pályázók, akik a nevezett tárgyaknak tanítóképző intézetekben, középiskolákban vagy felső- nép- és polgári iskolákban való tanítására képesítéssel bírnak, folyamodványukat az életkor, vallás, családi állapot, hadkötelezettségi viszonyok, a végzett tanulmányok, képesítés, nyelvismeret és az esetleges eddigi szolgálat igazolásával *folyó évi augusztus hó 28-ig* a „Kollégiumi tanítóképző intézet igazgatósága Eperjes” címre küldjék be.

Az állás szeptember hó első napján elfoglalandó. Eperjes, 1913. augusztus 11.

Tahy József
Koll. felügyelő.

Esperességi segédlelkészt keresek, a tót nyelv alapos tudása szükséges. Javadalom évi 1400 korona és egy szobás butorozott lakás.

Az állás azonnal elfoglalható.

Hybbén (Liptóm.) 1913 évi augusztus 14-én.

Simkoviés János
esperes.

2-1

Pályázat. Az **ujjonnan alakult lelkészi állomásra** az ág. h. ev. anyaegyházban *Kisporubán*. Az istentiszteleti nyelv tót. Az állomás congruás, személyes pótlékkal és tisztességes lakás egyelőre bérelt házban, — alkalmas családos lelkész számára is.

Jelentkezhetni az alulírott esperesnél Hybbén f. évi szeptember hó 14 ig bezárólag.

Kelt Hybbén és Rózsahegyén 1913 évi aug. 14-én.

Simkoviés János *Dr. Burjan József* m. k.
liptói esperes. 2-1 esperességi felügyelő.

Pályázat lelkészi állásra. A **bácsi** egzházme-gyéhez tartozó **bajai** egyházközségben megüresedett rendes **lelkészi** állásra pályázatot hirdetünk.

A megvalasztandó lelkész javadalma kongruás.

Pályázóktól megkivántatik, hogy a magyar nyelv-en kívül a német nyelvet szóban és írásban teljesen bírják.

A bányai egyházkerület lelkészvál. szbr. 15. §-a alapján felszerelt kérvényeket a *bácsi ev. egyházmegye főesperesi hivatalához Ujverbászra* f. év aug. hó 27-ig küldendők be.

Hiányosan felszerelt kérvények visszaadtnak.

Ujverbász és Cservenka 1913 aug. 13.

Dr. Leibach László *Wagner G. Adolf*
egyh. felügyelő. 2-1 főesperes.

Pályázat. A *nyárasdombi* beteg lelkész mellé *káplánt* keresek, ki a lelkészi teendőkön kívül Nyárasdombon és Munkácsen a vallásoktatást is ellátja. Szol-gálati nyelv magyar és tót.

Javadalom: a lelkésznel teljes ellátás és 1000 azaz Egezer korona.

Jelentkezni lehet alulírott főesperesnél — lehetőleg augusztus hó végéig.

Debrecen, 1913. augusztus hó 5-én.

2-2 *Materny Lajos*
főesperes.

Magyar Evangélikus Egyházjog.

Írta: **Dr. Mikler Károly**, az egyházjog egyetemi m. tanára *epre-si* evang. jogakadémiai dékán, a tiszai egyházker. vil. jegyzője.

Ev. lelkészek és egyéb egyházi tisztviselők, valamint evang. iskolák *megrendelhetik* 15 kor. bolti ár helyett *10 korona kedvezményes áron a szerzőnél.*

A 772 lapra terjedő mű kiterjeszkedik egyházunk alkotmá-nyának történetére, a jogforrásokra egyházunk és az állam, vala-mint a hazai felekezetek közötti viszonyra. egyházunk mai alkot-mányára és közigazgatási jogára s *kimerítő betűsoros tárgymutatója segítségével mindazokról a jogkérdésekről azonnal tájékoztatást nyújt, a melyekkel lelkész vagy más egyházi tisztviselő az egyházi közigazgatás-terén nap-nap mellett találkozók.*

Ujdonságok.

Ima és Gyászbeszéd Irta: *Harsányi Sándor.*
Ára —.50

Követségben a Krisztusért (beköszöntő beszéd)
Irta: *Boesor László.* Ára —.30

Nem szünök meg érettetek imádkozni
(kibucszó beszéd)
Irta: *Boesor László.* Ára —.30

Heltai Gáspár reformátor és kora
Irta: *Lakos Béla* Ára: 1.50

Kapható:

Kókai Lajos protestáns irányu könyv-kereskedésben, Budapest, IV., Károly-u. 1.

STELCZER KÁROLY

műasztalos, oltár-
építő és templombe-
rendezési vállalata

GYŐR, Kossuth Lajos-utca 24. sz.

Telefon 578.

Telefon 588.

Legrégébbi harangöntőde

alapítva 1793. évben

baktai

EGRY FERENC.

Kisgejőcz (Ungmegye.)

Budapest, VI.,

Lehel-utca 8. a

Budapesti telefon 25—37

harang és ércöntőde, cs. és kir. szabadalmazott harang felszerelések, vas harangláb gyár.

Kitüntetve: Páris 3 drb. érem. Varseille 1, Moszkva 2, Bécs 2, Budapest 4, Szeged 1, Székesfehérvár 4, Kecskemét 1, Pécs 1, Hódmezővásárhely arany oklevél. Békésm. gazd. egyesület. Országos gazd. egyesület. Győrvidéki gazdasági egyesület. Országos Iparegyesület. Országos vas- és fémipari kiállításokon dísz-érem Ezenfelül 3 darab érdemkereszt, egy a sófiai érsektől.

Hirdetések felvétetnek

a kiadóhivatalban.

Mutatóvényszám ingyen!

JÓ PAJTÁS
a legkedvesebb képes gyermeklap.

Felelős szerkesztő:
SEBŐK ZSIGMOND

Kiadóhivatal:
FRANKLIN-TÁRSULAT
Budapest, V. Egyetem-utca 4.

Főmunkatárs:
BENEDEK ELEK

Előfizetés: *lenet a kiadóhivatalban és minden könyvtárban.*
Előfizetési ár negyedévre: 2 k. 50 f.

FARAGO GÉZA UTÁJ

Mutatóvényszám ingyen!

**VASARNAPI
ÚJSÁG**

Minden újonnan
belépő előfizető
ingyen kapja a
Vasarnapi Újság
díszes karácsonyi
albumát.

Mutatóvényszámot kívánatra minden-
kinek küld a «Vasarnapi Újság» kiadó-
hivatala, Franklin-Társulat, Budapest,
IV. Egyetem-utca 4. sz.

HARANG-GYÁR.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI., Frangepán-u. 77. (saját ház.)

B. U. R. villamos vasút (örház) megállóhely.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: új harangok öntését, régi harangok átöntését. Régi harangok átszerelését, legújabb — általam tökéletesített — rendszerű forgatható vaskoronára; továbbá készít álló és fekvő harangvasállványokat.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.
Kívánatra saját költségemen a helyszínre utazom.
TELEFON 174-16.

Most jelent meg:

A bűnösök evangéliuma

Három elmélkedés a tékozló fiu példázata alapján

Írta: **Paulik János**

Figyelemre méltó beszédek!

Ára **80** fillér

Takaró Géza két új füzetkéje:

A gyönygykereskedő.

A keresztyény lelkipásztor
eszményképe.

Ára **20** fillér

Ára **30** fillér

Kapható

a **Luther Társaság könyvkereskedésében**

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 51/a

BOROS-NYOMDA

RÁKOSLIGETEN.

o Telefonszám 28. o

VILLAMOSÓRA ÉS TORONYÓRAGYÁR

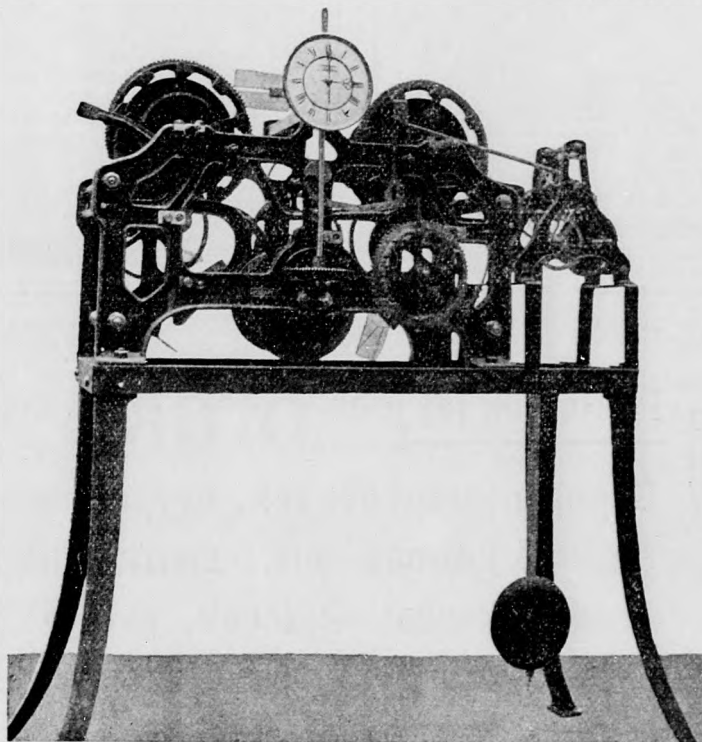

Gr. Thorofzkai és Tsa, Rozgonyi és Lendvai

Budapest, VI., Sziv-utca 32. szám.

Telefonszám 46—87.

Sürgöncim; Óragyár Szivufca.

Percenkénti kiváltású toronyóra.

Toronyóraosztályunkban gyártunk **toronyórákat** percenkénti és villamoskiváltással
is, válogatott anyagból, erős és modern kivitelben, sokévi jóállással.

Saját szabadalmunk szerint villamos fő- és mellékórákat, villamos toronyórákat, villamos jelzőórákat iskolák és gyárak részére, villamoskongatókat, ellenőrzőórákat, Kastély-, laktanya-, perron-, reklámórákat; harangjátékokat. Számlálókészülékeket. Óraszerkezettel működő, beállítható lámpakapcsolókat. Magyarország egyetlen modernül berendezett villamosóra- és toronyóragyára. AURÓRA villamoslámpát oltó- vagy gyújtó-ébresztőórát. Budapest székesfőv. szerz. toronyóráisai A magyar államvasutak, posta, dohánygyárak és zálogházak. Pécs, Szeged, Szekszárd, Szabadka, Nagybánya, Debreczen, Kecskemét, Hajmáskér, B.-Gyarmat, Hódmezőv. stb. szállítói Költségvetéssel díjtalanul szolgálunk. Szállítunk fagymentes toronyóraolajat Percenkénti kiváltású toronyóra (melynél a mutatók percenként ugranak előre) a jelenkor legpontosabb toronyórája mert e járószerkezet a mutatókat nem hajtja, hanem azok hajtását csak szabályozza, de azoktól teljesen függetlenül működik.

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
**Temesvár, Gyár-
város.**

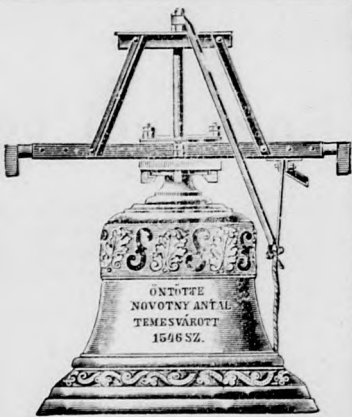
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

**új modoru áflyukasz-
toff harangjait,**

melyek felső részükön a hegedűhöz hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorruak. Hő szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagyjéremmel kitüntetve.

Orgonaépítési műintézet

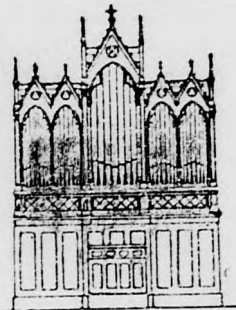
Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. —

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít

☞ Tervezeteket és mintarajzokat ☞
☞ kívánatra díjmentesen küld. ☞

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

